

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
 Scrisorile nefrancate nu se primesc. Manuscrisele nu se retrimit.

INSERATE se primesc la **ADMINISTRAȚIUNEA** în Brașov și la **armatele** Birourile anuolare:
 În Viena: M. Dukes Nachf., Max. Augenthaler & Emmerich Lesser, Heinrich Schafek, Rudolf Hesse, A. Oppelka Nachf., Anton Oppelk.
 În Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, In Hamburg: Maroyl & Liebmann.

PREȚUL INSERȚIUNILOR: o serie garmond pe o colonă 6 or. și 30 or. timbru pentru o publicare. — Publicări mai dese după tarife și învoială.

RECLAME pe pagină a 3.a o serie 10 or. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

A N U L L X I I .

„GAZETA“ iese în fiecare zi.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
 Pe un an 12 fl., pe șase luni 8 fl., pe trei luni 3 fl.
 N-rii de Duminică 2 fl. pe an.

Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
 N-rii de Duminică 8 franci.

Se primumeră la toate oficiile poștale din țară și din afară și la d-nii colectori.

Abonamentul pentru Brașov
 Administrațiunea, Piața mare Târgului Inului Nr. 30, etajul I.: Pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 or.
 Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. — Un exemplar 5 or. v. a. sau 15 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 221.

Brașov, Miercuri 6 (18) Octombrie.

1899.

Nou abonament

la

Gazeta Transilvaniei.

Cu 1 Octombrie st. v. 1899

s'a deschis nou abonament, la care invităm pe toți amicii și sprijinatorii fôiei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an . . . . . 12 fl.
 pe șase luni . . . . . 6 „
 pe trei luni . . . . . 3 „
 pe o lună . . . . . 1 „

Pentru România și străinătate:

pe un an . . . . . franci, 40
 pe șase luni . . . . . „ 20
 pe trei luni . . . . . „ 10
 pe o lună . . . . . „ 3.50

Abonarea se poate face mai ușor prin mandate poștale.

Administrațiunea.

„Valahii în Roma“.

Acosta titlă o dă „Egyetertes“ — cunoscutul diar, care pășese în fruntea celor mai violenți șovinisti și a celor mai pronunțați dușmanii ai românismului — unui raport despre serbarea încununării columnei lui Traian din partea delegațiunii române dela congresul orientaliștilor din Roma. Acest raport, pe care-l publică la loc de frunte, se introduce cu următoarele rânduri, ce caracterizează așa de mult mersul curentului și sentimentele șovinistului periclitat, care le scrie:

„Preținșii descendenți ai împăratului Traian vor să dea semn de viață despre ei și în străinătate numai cu gălăgiă secă, nu cu manifestația obicinuită a civilizațiunii. Ultraștii români, precum se știe, țin tare la înrudirea lor cu împăratul Traian, ceea-ce în cele din urmă nici nu denotă tocmai un gust rău...“

Așa se încercă fôia hiperșovinistă jidano-maghiară să zeflemiseze frumoasa și înălțătorea serbare a Românilor din forul lui Traian. Nici nu se putea aștepta alt-ceva dela monitorul de odinioară al secțiunii Banffy-Jeszszky, care denega Românilor din Transilvania, Bănat și Țera-ungurescă până și dreptul de-a respira aerul „patriei maghiare“ fără incuviințarea marelui muftiu dela Budapesta.

În alte împrejurări nici că ar fi meritat să luăm notiță de spectatorile neputincioase ale amintitei foi. Dăcă totuși le dăm atențiune o facem pentru ca să punem mai bine în evidență, că ceea-ce propagă șovinismul maghiar în contra noastră, este curată și nefalsificată ură de rasă. Și sperăm, că aceia dintre frații noștri din România, cari credeau și putea mai cred încă, că șovinismul maghiar isvorește numai din nisuița de a secuestra totă puterea în stat în favorul său și nu și

din ură în contra elementului românesc, — își vor deschide ochii în fine, ca să vadă și să cunoscă mai bine adevărata stare a lucrurilor.

În tot cazul e foarte semnificativ, că și serbarea amintită dela Roma n'a putut rămâne neatinsă de balele veninoase ale șovinismului militant maghiar. Ce este însă mai caracteristic, și acesta serbare românescă, petrecută în capitala Italiei sub auspiciile guvernului și ale municipiului din Roma, este de-adreptul atacată de acești șoviniști, ca anti-maghiară.

Risum teneatis! Monitorul șoviniștilor din Budapesta nu dă voia „Valahilor“ nici de a-și mărturisi originea și latinitatea lor în fața lumii. Nespună cotezare din partea d-lor Urechia, Tocilescu și soții de a „demonstra“ la columna Divului Traian, fără ca să fi primit înainte aprobarea cel puțin a învățaților maghiari! Căci etă ce mai scrie „Egyetertes“ în raportul său:

„Decursul festivității a fost în sensul strins al cuvântului o înfocată demonstrațiune, care a fost îndreptată mai ales în contra învățaților maghiari, cari spre marea amărăciune a Românilor și pe deplin corespunzător adevărului istoric, susțin și întăresc, că Românii sunt o amestecătură de mai multe popore“.

Va să dăcă, ce s'a petrecut Joia trecută în Forul lui Traian a fost o viuă și puternică protestare în contra scôlei istorice alui Hunfalvi-Hunds-dorfer, care numai cu adevărul istoric nu s'a putut nici-odată împrietini, dovadă critica nimicitoare, ce i s'a făcut din partea istoricilor români.

Dăc cine va sta de vorbă asupra adevărului istoric cu nisce șoviniști descreerați și rătăcioși, cari nici în asemenea momente nu-și pot stăpâni ura lor în contra „Valahilor“. Cum că ei nu vor să știe de latinitatea noastră, o dovedesc și prin constanta întrebuintare a cuvântului „Olah“ în loc de „Roman“.

Dăcă „Egyetertes“ ar fi intitulat raportul său „Românii în Roma“ și nu „Valahii“, atunci firesce că nu putea să mai ia în zeflemea pe ministrul italian Baccelli și pe primarul al doilea al capitalei italiene, comodorele Galluppi, pentru-că au salutat în numele Italiei și al Romei pe „frații lor“.

I-a supărat și i-a usturat însă pe șoviniști cu deosebire inscripțiunile de pe corôna de bronz dedicată din partea Românilor memoriei Divului Traian, întemeiătorul Daciei, și mai ales numele mult elocente înscrise pe fôia din mijloc a cununei: Horia. Cloșca și Crișan.

Ce să le faci însă, dăcă Italienii, cu totă recunoștința, ce o au pentru slabul succurs, ce l'a dat legiunea maghiară lui Garibaldi, nu vor să respingă pe frații lor din Orient să se facă pe voia adoratorilor lui Hunds-dorfer.

Orî cât de cătrăniți ar fi șoviniștii maghiari asupra celei mai juste dintre toate manifestațiunile, ce au făcut-o Românii la columna

lui Traian, vor sta în vigore, ca un viu document înaintea întregii lumii civilizate cuvintele, cu care comodorele Galluppi, după ce a luat în primire corôna de bronz a Românilor, a încheiat memorabilul său discurs, dăcându-le:

„Omagiul pe care Voi, — în „numele conaționalilor Voștri l'ați adus astăzi Romei și Italiei, va con-tribui a cimentă, tot mai mult în-tărind-o, uniunea spirituală, ce legă „cele două națiuni în nisuița comună „de a realiza misiunea lor de civilizațiune și de pace, care a fost o „constantă aspirațiune a geniului „latin“.

Cestiunea colorilor și a stégurilor.

Discusiunea în Congregația de Sâmbătă.

Trebue să revenim la amănuntele discusiunii din adunarea generală a reprezentanței comitatului Brașov, ce a fost provocată de propunerea d-lui Herfurth și soți relativă la cestiunea colorilor și a stégurilor, în deosebi a colorilor roșu-vênăt.

După-ce s'a cetit amintita representa-țiă-proponere, ce am schițat-o în numărul de ieri, și după-ce încetaseră aplausele șgomotose, cu cari fu salutată aceea propunere, — fișpanul-președinte Maurer a supus-o unei critice, dăcând, că cu cuvintele „revoltătore“, și „ațîțătore“ nu e permis să se întempe o ordonanță ministerială. El declară, că însuși a dispus, ca căpitanul orașului să facă aceea publicațiune privitoare la colorii și stéguri. A făcut-o acesta pe baza îndreptățirii, ce o are în sensul §. 57 al art. de lege XXI: 1886, de a face să se execute ordonanțele ministeriale, îndată-ce acesta o pretinde interesul statului. Dispozițiă, ce a luat-o, a fost un răspuns la demonstrațiunile, ce le-au făcut Sași la casa de tir când, sub pretext, că serbeză memoria răposatului episcop Teutsch, au sărbătorit pe căți-va oșpeți din Germania, membri ai „Schullverein“-ului german. S'a vădut atunci, că cei întruniți n'au lucrat pentru susținerea păcii. I-s'a raportat, că sala casei de tir a fost împodobită numai cu stéguri săsesci; oșpeții germani prezenți vătămând dreptul de ospitalitate, au ațîțat în contra Ungariei, cu deosebire un anumit Tröltzsch din Heidelberg a dăis, că a venit între Sași trecând numai prin puste și prin ținuturi polecesci (pussten und polakei) și a găsit aici nisce fii fideli ai poporului german (Vii reprobări Dr. A. Fabritius: Nu-i adevărat! Fișpanul îl chiamă la ordine). Asigură, că ceea-ce a dăis despre Tröltzsch, a stat scris în fôia predilectă a d-lui Dr. Fabritius „Kronstädter Zeitung“.

Mai departe declară, că afirmarea cuprinsă în propunere despre procederea brutală a poliției față cu elevele dela șcôla de fete, este un neadevăr (Vii și șgomotose reprobări). În fine critică petitul propunerii dăcând, că punctul întâiu e absurd, căci vice-fișpanul nu poate să pună afară din vigore o ordonanță ministerială; ér punctul al doilea nu mai are înțeles, după-ce tocmai adă a sosit o nouă ordonanță ministerială în cestiunea colorilor, pe care o resolve într'un mod favorabil propunerilor.

Vice-fișpanul Dr. Jehel face apoi istoricul întregii afaceri. Spune, că în urma representației sale cătră ministrul de interne, spriginită și de fișpanul, s'au admis

în privința folosirii colorilor roșu-vênăt cunoscutele modalități practice la serbarea lui Honterus în 1898. În ajuul festivității pompierilor din August 1899 a cerut érašii, în înțelegere cu fișpanul, ca ministrul să stabilească măsura folosirii colorilor și stégurilor roșu-vênăt. În urma acesta a sosit ordonanța dela 1 August 1899 cu restricțiunea, ca numai pe edificiile publice să se potă arbora colorile orașului de-opotrivă cu cele unguresci. Pe atunci vice-fișpanul era în concediu la Zizin. Indată-ce a aflat despre ordonanță a telefonat d-lui protonotar Panzel să se sisteze executarea ordonanței, căci voesce în sensul legii să facă o representațiă contra ei. În ziua următoare s'a prezentat la fișpanul, care i-a dăis să nu facă representațiă, căci va interveni el în persoană la ministru. Vice-fișpanul însă și-a susținut dreptul de representațiă. Într'aceea însă cu concursul fișpanului a dobândit sistarea ad-hoc a amintitei ordonanțe ministeriale. Dăc la începutul lui Septembrie a. c. căpitania orașului a publicat ordonanța fără scirea sa într'o formă înăsprită, deși dăduse de scire vice-căpitanului Szabo, ca pe răspunderea sa (a vice-fișpanului) să nu publice ordonanța, de-orece se va înainta în contra ei o representațiă. Cu toate acestea publicațiunea a urmat și a făcut sânge foarte rău, așa că n'a mai întârziat a face representațiă cătră ministru.

La acesta a primit tocmai astăzi Sâmbătă (14 Oct.) o ordonanță a ministeriului de interne prin care în total se aprobă dispozițiile luate cu ocaziunea serbării lui Honterus. Ordonanța acesta dispune: 1. La toate ocaziunile publice festive în decorațiunile de pe edificiile publice este a-se învedera stégul statului la loc de frunte; 2. Reuniunile pot folosi stégurile proprii, dăc e de dorit, ca stégul statului să fiă purtat în capul cortegiului; 3. Casele private pot fi decorate și cu stéguri și colorii vinete-roșii, dăcă se folosesc în număr egal și stéguri ale statului; 4. Studenții pot să ese în public cu insemnele și stégurile lor, dăc numai sub condițiunea, ca înainte să fiă purtat stégul statului.

În fine declară vice-fișpanul, că într'u cât prin publicațiunea căpitaniei orașenesci s'a schimbat textul ordonanței ministeriale, fișpanul a ordonat cercetare în contra funcționarului vinovat, ér vice-fișpanul își ține de datorință a procedea grabnic și strict în această afacere.

După vorbirea vice-fișpanului primită cu aplause, s'a ivit un conflict de păreri între dănsul și fișpanul, în ce privește representațiă anunțată de cel dintăiu în contra ordonanței ministeriale dela 1 August a. c. Fișpanul a susținut, că vice-fișpanul n'a anunțat, în totă regula, în timp de 24 ore, că vré să facă o representațiă; că ar fi telefonat pronotarului numai, că vré să facă o representațiă, dăc nu s'a provocat și la §-ul legii, care îi dă dreptul de reprezentare cu efectul, ca până la sosirea răspunsului să se sisteze executarea ordonanței. În controversa acesta vice-fișpanul și-a susținut punctul său de vedere.

După acesta a luat cuvântul propunerătorul, dechantul Fr. Herfurth.

(Va urma).

Congregațiunea comitatului Caraș-Severin.

Lugoș, 15 Octomvre 1899.

În 13 Octomvre c., în prezența unui număr mic de reprezentanți, s'a ținut aici în Lugoș congregația ordinară a comitatului Caraș-Severin. Dintre membrii români au luat parte ceva mai mulți decât altădată.

După o cuvântare foarte conciliantă a fișpanului, în care în deosebi s'a apostrofat dorița sa și a corpului funcționarilor administrativi, de a conduce ca și până aci agendele comitatului în deplină înțelegere cu factorii din comitat, s'a trecut la numărul prim din program, cetindu-se mulțumita Majestății Sale la gratulațiunea făcută cu ocaziunea prea înaltei zile a născerei Sale.

Înainte de a trece la numărul următor din ordinea de zi, vicespanul *Fialka* răspunde la interpelațiunea D-lui *Coriolan Brediceanu* din congregațiunea trecută în afacerea dintre notarii cercuali și fibirul din Bozovici, *Peczely*. Recunoșce, că notarii din acel cerc într'adevăr au ținut o conferință, în care au adus o hotărîre compromițătoare pentru fibirul. Acest fapt nu-l află însă apt pentru urmărirea disciplinară, ci din motivul, că notariul *Balogh* a publicat în jurnale hotărîrea acestei conferințe, ba a espedat și un comunicat volant, l'a pus sub cercetare disciplinară pe numitul notar. Tot-odată a pus sub cercetare disciplinară și pe fibirul *Peczely*, pentru necorectitățile constatate cu ocaziunea investigațiunii.

D-l *Brediceanu* se declară mulțumit cu acea parte din răspunsul vicespanului, prin care constată urmărirea disciplinară; nu-i însă de acord cu procedura D-lui vicespan, ca numai pentru publicarea hotărîrii din conferința notarilor să fi pus autorul sub cercetare disciplinară, când însuși faptul, că s'a ținut conferință și s'a luat hotărîrea publicată, vicespanul nu-l află calificat pentru urmărirea disciplinară. Vorbitorul constată, că cercul Bozovicului e subminat de intrigă, și acuse și contraacuse se lansează în continuu prin jurnale, er când e vorba de a-și apăra drepturile, Borzovicenii nu stau la înălțimea virtuților cetățenești profesate de conducătorul lor de odinioară, generalul Doda.

E fapt, că la alegerile trecute s'au aservit stăpânirii, de unde a rezultat, că nu au nici un om din sinul lor, care cu tărie și simț național să le susțină jalbele.

Răspunsul vicecomitelui se ia la cunoștință.

Urmază interpelațiunile.

D-l C. *Brediceanu* intrăbă pe vicecomitele, că are el cunoștință despre ucazul judelei regese districtual din Teregova, prin care a oprit, ca cetățenii să înainteze petițiuni în altă limbă, decât în cea unghurească. Arată conflictul, ce s'a iscat între județele comunale și între județul regese districtual din incidentul acestei ordinațiuni ilegale, fiind-o limbă oficiosă a comunelor din acel cerc e *limba română*. Acest frate al lui *Bene* din Lipova — e un adevărat agent provocator, de cari e bine să ne scăpăm cât mai curând.

Vicecomitele promite cercetarea cauzei. Protonotarul *Issekutz* cetesce în *limba maghiară* notificarea episcopului gr. or. din Arad *Iosif Goldiș* despre începerea funcțiunii sale, și propune luarea la cunoștință și asigurarea din partea congregațiunii, că i va da tot sprijinul legal.

D-l Dr. *Dobrin* intrăbă, dacă notificarea cetită unghuresce e numai traducere, er D-l Dr. *Stefan Petrovič* cere să se cetască originalul notificării, care nu pôte fi decât în limba oficiosă a bisericii gr. or. române, adecă scris românesce.

Protonotarul declară, că originalul e cel cetit unghuresce.

D-l C. *Brediceanu* se ridică, consternat, și propune, ca congregațiunea să reclame dela noul episcop al Aradului notificare în *limba română*, singură oficiosă în biserica gr. or. română. Acestă propunere majoritatea unghurescă nu o primesce. După aceea tot D-l *Brediceanu* propune, ca răspunsul congregațiunii la notificare să se facă noului episcop în ambele limbi protocolare

ale comitatului Caraș-Severin, adecă unghuresce și românesce.

Majoritatea unghurescă nici acestă propunere nu o primesce, pe motivul, că notificarea D-lui episcop fiind numai unghuresce — nici congregațiunea nu-i pôte răspunde altcum.

La punctul 3 referitor la aruncul comitatens de 1%, pentru egalizarea bugetului, s'a acceptat acest arunc contra voturilor membrilor partidului național român.

La raportul vice-comitelui ia cuvântul d-l Dr. *Dobrin* și într'o cuvântare foarte temeinică arată miseriile politice actuale și atrage atențiunea vicespanului în special: a) la darea prea mare de pământ din comitatul nostru preste tot, și în deosebi în proporțiã cu darea de pământ din alte comitate cu pământ mult mai valoros și roditor, decât cel din comitatul nostru. b) Usura cu cumpărarea bucatelor dela țărani pe cambii și restrîngerea dreptului de a estrada cambii la țărani pentru sume mai jos de 25—50 fl. D-l *Rosenthal* susține păreriile d-lui Dr. *Dobrin*.

D-l Dr. *Stefan Petrovič* arată într'o frumoasă vorbire stagnarea învățământului din cauza forțării instruciunii în limba maghiară și eschiderea cu desăvârșire a celei române din școlile medii. Arată, ca o necesitate imperativă, aplicarea acelei dispozițiuni din lege, ca până la instruciunea academică să se folosescă, ca limbă de propunere, *limba poporului*. Invită deci pe conducătorii comitatului, să stărue la guvern, ca s'eu în gimnasiul din Lugoș să se introducă, ca limbă de propunere, limba română, s'eu să se înființeze pe teritoriul comitatului o altă școlă medie cu limba de propunere română.

D-l *Brediceanu* arată miseriile și abuzurile, ce se fac în comitat prin aplicarea sinistră și cu tendința de a exploata materialmintre poporul, a statutului pentru clădiri, și cere cu înțepire modificarea aceluia, ca poporul să nu fiã silit a plăti de multe-ori mai mari diurne pretorilor pentru colaudarea planurilor de zidire, decât face prețul acelor, care în multe casuri sunt un grăjdulet, s'eu o cocină simplă.

Totodată d-l *Brediceanu* dă espreșiune nemulțămirii sale, că în raportul vice-comitelui nu se face nici o amintire despre gravaminele ridicate în cauza comunelor lipsite de pământ în urmarea colonisărilor făcute, și a lipsei iminente de pământ ivită la mii de familii în fostul cafîn'u militar, în urma desființării comuniunilor. Vorbitorul incheie cu esprimarea mulțămirii sale pentru modul de procedere în cauza așa numitei revolte dela *Petrôsa*, care, cu consultarea mai multor factori aprôpe de popor, s'a aplanat fără plumbi și baionete și recomandă acea procedere pentru ori-ce eventualitate în viitor, ca comitatul nostru să fiã scutit de vârsare de sânge fără de scop.

Vicespanul promite a apreția și a studia tôte vederile și propunerile atinse de vorbitor, și își va da silința a conlucra la prosperarea bunăstării poporului și la curățirea administrației de incorectități. După aceste raportul vicespanului s'a luat la cunoștință.

S'a purces apoi la satorirea statutului prevăduț prin art. de lege XV (§ 8) din 1899, referitor la satorirea speselor pentru trăsurile alergătorilor la *alegerile de deputați* dietali. Aceste taxe s'au satorit în mod echitabil, făcându-se deosebire de 25% din prețul satorit decât alegerile se întemplă vara în timpul lucrului. La propunerea D-lui C. *Brediceanu* s'a dat acestor taxe sancțiune prin aceea, că cărăușii s'au deobligat pe lângă o pedesă dela 2—50 fl. să stea la dispozițiunea alegătorilor. D-l *Rosenthal* și fostul fișpan *Patyánszky* au combătut această propunere pe cuvântul, că vatemă libertatea și dreptul de proprietate al cărăușilor. După reflexiunile temeinice ale d-lui Dr. *St. Petrovič* și ale protofișcului *Sulyok*, și după-ce d-l *Brediceanu* arată, că numai fixarea taxelor de cărăușii în sine nu pôte fi nici o garanță pentru libertatea alegerilor, Congregațiunea pri-

mesce mai cu unanimitate propunerea d-lui *Brediceanu*.

În decursul vorbirii observând d-l *Brediceanu*, că unii din partida liberală fac semne negative atunci când argumenta mai cu foce pentru garanții de alegere liberă, d-șã observă: „Să nu credeți, că numai cu garanțiile de cărăușii ne vom mulțumi și vom intra în alegeri, nu! Alte și mai valorose garanții ne trebuiesc și ne vom reclama. Și ce ni ar și ajunge nouă cărăușia liberă, decât *ni-e răpit dreptul de a ne întruni*, de a-ne espune și de a-ne valida convingerile noastre politice, căci o rușine sunt pe constituțiunea țării noastre ordinațiuniile lui *Hieronymi* și ale lui *Banffy*, prin care ne este oprită ori-ce mișcare ca partid național român, când legea fundamentală a constituțiunii noastre garautază fiăcărui cetățen a cugeta liber, a-și forma liber păreriile, a-și valida liber convingerile politice și a-și cănta liber aderenți pentru acelea prin întruniri, cuvântări și pressă. Am fost cu răbdare și am ținut cont de nesiguranța legăturii economice a statului nostru cu Austria; de aceea am așteptat și așteptăm ca guvernul din propria sa inițiativă să deldture aceste ordinațiuni ilegale și anticonstituționale; d'er timpul trece și alegerile viitoare tot mai mult se apropiã. La cas, decât așteptarea noastră va fi zadarnică, imi voi lua voia la proxima ocaziune a face propunere concretă pentru ca onorata congregațiune, prin conelus, să se adreseze către guvernul țării pentru revocarea numitelor ordinațiuni. Voim să vedem, care dintre membrii congregațiunii va cuteza a-se numi liberal, fără ca să condamne cele mai liberale și anticonstituționale ordinațiuni“.

După acestea au urmat alegerile diferitelor comisii și a unor ampioiați, er continuarea congregației s'a amânât pe mâne-ți, când s'au și pertractat tôte obiectele din program în modul obișnuit.

Rap.

Maghiarisarea numelor în 1899.

Faimosul mîncător de nume nemaghiare, *Telkes Simon*, președintele reuniunii de maghiarisare a numelor, publică un raport despre rezultatul mișcării de maghiarisare a numelor în prima jumătate a anului 1899. Scim, că mai ales în cei doi ani precedenți mișcarea acesta luase proporțiuni însemnate, mai ales, că ea se făcea cu sprijinul ascuns al guvernului. Ne aducem aminte cum se pornise înainte cu doi ani cea mai sêlbatecă gonă după nume nemaghiare și cum funcționarilor și muncitorilor de pe la căile ferate li-se pusesese sula 'n cõste: că ori își vor lăpêda numele lor străvechi, și vor lua nume unghuresci, ori, de nu, vor fi isgoniți din serviciul statului. Acest fel de inchișițiã rușinosă a și avut rezultat, căci deja în prima jumătate a anului 1898 și-au maghiarisat numele 2762 persoane.

Așa se pare însă, că fierbințela ce-i cuprinsese la început pe șovinisti, a mai dat spre stîmpêrare; căci din raportul amintit mai sus vedem, că în prima jumătate a anului curent nu s'a mai desfășurat „zel“ și „stăruițe“ așa de mari din partea lor pentru maghiarisarea numelor. Cu durere sufletescă spune jupânul *Telkes*, că anul acesta maghiarisarea numelor în primul semestru e cu 874 casuri mai nefavorabilă, ca anul trecut. Și tot cu tristețã constată, că dintre tôte orașele Ungariei, numai *Buda-pesta* este care escoleză pe acest teren. (Firesce, căci acolo sunt *Jidani* mai mulți). Meritul maghiarisării numelor în *Buda-pesta* revine singur numai reuniunii de maghiarisare, dice el. Va să dîcã obiar nici *Jidanii* nu-și schimbă bucurios numele, decât în urma presiunilor și a ademenirilor din partea „társaság“-ului de maghiarisare. Dovadă este, că în *Oradea-mare*, oraș locuit în mare număr de *Jidani*, numai 17 indiviți și-au maghiarisat numele. În celelalte orașe, mai mult s'eu mai puțin impopulate, numărul celor, ce și-au maghiarisat numele, variază între 2—4—18. În *Brașov* de pildă numai 6, *Alba-Iulia*, care de-a-semena geme de *Jidani*, numai 2. D'er las' că au câștigat

în altă parte. Sciiți unde? Chiar în America-sudică, în orașul *Caracas* din statul *Venezuela*, unde un amărit de „hoftitárs“ și-a maghiarisat numele în vederea reintorcerii sale la pământul făgăduinței, *Ungaria*.

Ca și în anii de mai înainte, așa și anul curent, funcționarii și personalul de serviciu dela căile ferate, postă și telegraf sunt, cari dau contingentul cel mai mare. După confesiune: 799 rom. cat., 77 gr. cat., 18 gr. or., 103 ag. ev., 38 reformați și 861 israeliți.

La finea raportului se constată, că „poporul e încă tot străin de maghiarisarea numelor“, el nu e pêtuns de însemnătatea acestei mișcări și nu cunõsce procedura. Drept aceea face imputări indirecte preoților, învățătorilor, notarilor, solgăbirilor și tuturor acelor, cari stau în contact nemijlocit cu poporul, și ar puté să-l îndemne a-și maghiarisa numele.

Cetind statistica lui *Telkes*, din care noi am făcut numai un mic estras, ori-cine pôte să vadă, că mai ales funcționarii își lăpêda numele lor străvechi, d'er și din aceștiã numai renegații. Incolo omeni își ved de năcazurile lor și nu-și mortifică creerul cu aflarea de nume maghiare, pe cari să le substituie numelor lor originale. Ne primdem, că anul viitor acesta statistică va da rezultate și mai descurajatoare spre blama giul acelor „eroi“ impintenați, cari nu se sfiesc a-se lăuda cu cea mai mare barbariã a timpului — *maghiarisarea*.

Masa studenților

dela școlile medii superioare române din Brașov.

În legătură cu articolul, ce am publicat ieri în fõia noastră și în care am promis pe adi publicarea *Apelului* pentru colectă, publicăm adi apelul din cestiune și îl recomandăm și din partea noastră cu tõtã inima în atențiunea publicului românesc.

Ètã apelul:

Apel.

Devisa: „..... er pe binefãcãtori
„mesei acesteia, vi și mortii, pomenesce-i
„Dõmne întru împêrãtia Ta“.

(Din rugăciunea, ce se rostosce zilnic la masa studenților.)

În anul școlar, ce a trecut, s'au pus bazele unei mese a studenților la școlile noastre medii și superioare din Brașov. Sprijini spontan al publicului românesc s'a manifestat într'un chip atât de frumos, încât masa studenților de fapt s'a putut pune în ființă în luna *Martie* a. c., împãrtășindu-se cu prând gratuit 20 de școlari sêraci dela școlile noastre.

Decã ținem sêmã de scurțimea timpului, în care s'a realizat această instituțiã de binefacere, de bună sêmã. că ea însemnã mult. D'er decât ținem sêmã de numărul mare al elevilor din școlile noastre medii și superioare, care au de anvariazã între 500—600 și între cari cel puțin 100 de inși ar merita să fie întreținuți gratuit la masa studenților, — atunci trebuie s'o spunem, că e cu mult prea puțin ceea ce am putut face până acum. Decã mai luãm în vedere faptul, că intertenția cu prând gratuit a celor 20 școlari ne costã pe an tocmai fl. 1200, atunci e ușor de înțeles, că din capitalul actual de 4000 fl. al mesei studenților și din cele vr'o 700 fl. venite anuale probabile ale mesei, nici măcar aceste 20 de locuri gratuite la masã nu vor puté fi susținute.

D'er instituțiunea acêsta umanitară a mesei studenților trebuie s'o susținem și s'o lãrgim chiar, punend bazele unui internat de bãieși. Cãci masa studenților (și cu atât mai mult viitorul internat) implinesce la școlile noastre medii și superioare o misiune culturală românescă de o importanță capitală.

Motivãm acêstã aserțiune. —

O jumătate de secol se implinesce cu acest an școlar, de când gimnasiul românesc din Brașov și-a deschis porțile sale pentru răspândirea culturii românesce. Si dela început acest institut nu a fost de importanță locală, ci a avut o misiune românescă generală. Din tôte părțile locuite de Români au alergat fiii nației aci, ca să se adapde din isvõrele clare ale culturii românesce și pretutindenți se ved urmele muncii rodnice dezvoltate de aceste școle.

Trebuința de luminã a crescut în timpul jumătății de veac tot mai mult, ea a intrat tot mai adênc în inima și în gândul

iubitului nostru popor, d'ér — durere — condițiile materiale pentru satisfacerea acestei nobile trebuințe în loc să se amelioreze s'au întreit și s'au înăspriț cu fie-care di înainte.

Masa studenților este chemată a sări în ajutorul părinților și copiilor lipsiți de mijlocele materiale, d'ér însetoșiți de învățatură românească. Ea are să pună stavilă s'ărăciei, ca acesta să nu coplescă sentimentul trebuinței de lumină, de cultură.

Etă cuvântul pentru care d'iceam, că masa studenților implinesce la școlele noastre medii și superioare o misiune culturală românească de o capitală importanță, etă cuvântul, pentru care ea trebuie susținută și întru cât numai se p'ote lărgită.

Dacă cineva este chemat a avé sens pentru acest adevér, dacă cineva este chemat a sări în ajutorul școlii românești întru realizarea mărețelor sale id-ale, — atunci de bună sémă și în prima linie stratul cult al n'émului nostru din această patrie este cel dintăi chemat.

Cu deplină încredere ne adresăm deci către P. T. D-Vóstră, conviși, că ne așteptăm intenționile și siguri, că ne dați tot sprijinul posibil și v' rugăm în numele dragostei frățești, în numele umanismului și în numele culturii românești: să contribuți D-Vóstră și să faceți să contribuie și alții pentru masa studenților dela școlele medii și superioare gr. or. române din Brașov.

Un jubileu de o jumătate de veac nu s'ar puté serba de noi în mod mai demn și mai vrednic decât prin lărgirea instituțiilor mesei studenților și în legătură cu ea prin punerea baselor unui internat mare de băieți.

Dacă gândul acesta ar fi împărțit de toți Românii de bine, atunci idealul nostru va fi ajuns, căci voința comună a celor de bine trebuie să se realizeze necondiționat. —

Brașov, în 1 Octomvre v. 1899.

Pentru comisiunea administrativă a mesei studenților:

Virgil Onițiu,
directorul școlilor medii gr.
or. române.

Notă. — Listele de colectă sunt a se înapoia împreună cu banii colectați până cel mult în 15 Novembre st. v. a. c. la adresa Direcțiunii gimnasiunii român din Brașov (Brassó).

SCIRILE ȚILEL.

— 5 Octomvre v.

Intru amintirea metropolitului Miron s'a servit alaltăeri în biserica din suburbiul Iosefin din Sibiu o liturgiă solemnă împreună cu parastas, la care a pontificat I. P. S. Sa metropolitul Meșianu asistat de archimandritul Pușcariu, asessorii consistoriali Boiu, Cristea, Voileanu, directorul seminarial Dr. Roșca, presbiterul Simțion și diaconul Câmpeanu. Cântările le-a executat corul seminarial sub conducerea d-lui profesor de muzică Timotei Popovici. Numerosului public, ce era de față, Metropolitul i-a ținut o predică instructivă, îndemnându-l la jertfe pentru școlă și biserică, ca să putem avé preoți și învățători luminați, dela cari să ne luminăm și noi, să înaintăm în cultură și prin cultură în bunăstare.

Monarchul despre Cehi. Din Brünn se telegrafază, că un diar ceh de acolo publică o convorbire interesantă, ce Maj. Sa monarchul a avut o c'un bărbat de stat și politician ceh distins. Monarchul i-a d'is: „Nutresc cele mai bune sentimente față de poporul ceh și îi voi pune la dispoziție toate mijlocele de dezvoltare“.

Incompatibilitatea profesorilor. Deja pe timpul când era la guvern br. Banffy, ministrul instrucțiunii publice Wlassics a dat o ordonanță în afacerea incompatibilității profesorilor. Ordonanța acesta interdicea profesorilor și directorilor a avé ocupații la institute de bani, s'eu de acelea, cari i-ar împiedca în funcțiunea lor. Ordonanța amintită a fost ap'rețiată în diferite chipuri. Directorii supremi au cerut din oficiu datele referitoare la profesori și le au trimis guvernului. În urma acesta ministrul susține ordonanța sa, obligând pe profesori a anunța și pe mai departe ocupațiunile lor laterale, pe cari directorii supremi le vor aduce la cunoștința ministrului.

Liberat din temnița Seghedinului.

Cu data de 13 Octomvre st. n. primim următoarea scire: „D-le Redactor! Ați dimi-n'etă la orele opt am fost pus pe picior liber, după ce timp de două luni am gustat din „bunătățile“ libertății maghiare. Temnița, dictată pe cuvânt, că ași fi ațit pe Români în potriua Maghiarilor prin un articol publicat în „Trib. Pop.“, nu a fost în stare să mă facă accesibil ideilor celor ce țin frânele statului în mână. De-altminte-rea chiar tratamentul din temnița nu a fost de natură d'a mă împretini ori „înfrăți“ cu poporul, din care mai marii temniței dela Seghedin încă fac parte. Scăpat din aerul infect al temniței și pornit pe Murăș în sus, în spre frații mei Români, cel dintăi cuvânt, ce-mi scapă din gură, e: La luptă, frați Români, cu toții împreună! — Emanuel Măglașiu.

Atelier pentru pregătirea ornatelor bisericești.

Consistorul archidieceșan din Blași, după cum aflăm din „Unirea“, a instituit în internatul de fetețe din Blași un atelier pentru pregătirea ornatelor sacre bisericești. Conducerea atelierului e încredințată d-nei Aurelia Solomon, directora internatului, având ca ajutor pe d-l Aurel C. Domaș, spiritualul internatului. Se vor pregăti ornate sacre cu prețuri diferite, începând dela 45—120 fl. Credincioșii români vor puté deci să procure de aici ornatele sacre pentru biserică și nu vor mai fi siliți a se lăsa exploatați de nisce speculanți, cari pentru bani scumpi le dau marfă rea.

Legi croate în limba maghiară.

„Magyar Nemzet“ anunță, că în urma dispozițiunii ministrului croat Ceh Ervin, legile referitoare la afacerile autonome croate vor fi date pe viitor și în formă oficială maghiară.

Intâlnire de împărați.

Când părechia imperială rusescă a atins în călătoriile ei din vara acesta teritorul german, s'a făcut multă vorbă, că va visita și pe împăratul Wilhelm. Oficioșele au desmintit atunci scirea, însă cu toate acestea se susține, că o întâlnire se va întempla totuși în decursul acestui an. Acum se anunță, ca pozitiv, că pe la finele lui Octomvre Țarul Nicolae II va face o vizită la Potsdam împăratului Wilhelm.

Blanchete de cambii pentru secolul viitor.

Ministrul unguresc de finanțe face cunoscut în fôia oficială, că în anul viitor 1900 se vor pune în circulație blanchete de cambii, în cari numărul anului este însemnat cu „1...“

Import de vin.

S'a început deja luna trecută importarea de vin în Ungaria din străinătate. Din Septemvre s'au importat până ați, prin Fiume, 49.288 mm. Din acesta 37,820 mm. s'a adus din Italia și 11.103 mm. din Dalmația. Au sosit încă din Istria 1905 mm., din Grecia 399 mm. și din alte piețe 53 mm.

Circulația asemnațiunilor postale cu Muntenegru.

Din Viena se anunță, că în 3 Octomvre n Austro-Ungaria a sistat circulația asemnațiunilor postale cu Muntenegru. Ansă la sistare a dat, că de ani de zile Muntenegru n'a satisfăcut în privința acesta pretensiunilor reciproce. Muntenegru a rămas dator monarchiei noastre cu sume mai mari predate, cari la noi se plăteau, în Muntenegru însă nu voiau să plătescă diferențele de calculare. Un astfel de cas nu i-s'a întemplat monarchiei noastre de 50 de ani încôce.

Impăratul german în Anglia.

Diarele din Londra dau ca sigură scirea, că împăratul Wilhelm va face cât de curând o călătorie în Anglia. Pressa germană însă întemplină cu neîncredere această scire, mai ales în starea de față a lucrurilor, când Anglia e ocupată cu răboiul din Africa-sudică.

Patriarch nou. O iradea a Sultanului întăresce alegerea de patr. arch armenocatholic în persôna lui Manușian. Pôrtă a denegat până acum întărirea lui din cauză, că a fost instalat fără concesiunea preazabilă a Sultanului.

Crușimile emirului din Afganistan.

Diarele rusesci aduc scirea, că emirul din Afganistan a nebunit. Emirul voia să călătorească la Masari-Serif, ca acolo să vină în atingere cu autoritățile rusesci, însă nu și-a putut realiza planul, din care cauză f' atacat de alienația. În nebunia lui el a început să tracteze crudel cu ômenii despre cari bănuia, că i-au zădărnicit planul. La mai mulți li-a tăiat limbile, pe un funcționar distins l'a despicat în totă forma, ér pe alți doi supuși ai săi dela curte, Mizza-Abdul-Halim și Mizza-Abdul-Hakim i-a legat de olaltă și i-a aruncat în foc. Pe un persian l'a opărit cu apă fierbinte. În urma acestor crudități, mulți locuitori afgani au părăsit orașul Kabul, refugiându-se la granița rusescă.

Apel

cătră publicul român din Brașov.

P'etrunsă de nobilul dor de progres cultural, societatea română din Brașov înainte cu vr'o 30 de ani a înființat Reuniunea de gimnastică și cântări. Imbrățișată această Reuniune cu adevérat entuziasm de întregul public român, conșciă de marea ei misiune, îndată a început a lua avânt de dezvoltare. Durere însă, că inspirația, care a creat frumoșă instituție, chemată a consolida societatea română brașovenă într'o muncă armonică spre ajungerea scopului propus: cultivarea specială a gimnasticii și muzicii, — în scurt timp a început a scăde și ast-fel ivindu-se o mulțime de greutăți în mersul regulat al Reuniunii, a suferit aprôpe perpetuu, când o secțiă, când cealaltă.

Interesul publicului nostru s'a manifestat totdeuna mai mult pentru secțiă musicală a Reuniunii, d'ér puținii ômeni trimiși dela Dumneșeu pentru a lucra în acest agru părăginit n'au parte de muncă mai îndelungată, răpiți fiind în flôrea vieții din mijlocul nostru. Astfel, după-ce prin stăruință neobosită Reuniunea noastră i-și asigurase o poziție destul de respectată înaintea publicului din orașul nostru, rămânând fără conducători esperti, cu deosebire în timpul din urmă avisată la slabele noastre puteri.

D'ér tocmai în momentul cel mai critic, când cu mai mare grijă privim la viitorul Reuniunii, Providența ne trimite pe un meritat bărbat în arta muzicii; marele nostru măștru George Dima e între noi! Cu bucuria negrăită vestim tuturor celor ce se interesează de Reuniunea noastră, că d-l G. Dima a binevoit a primi invitarea Comitetului de a lua d-sa conducerea secțiiei musicale. Aflăm de superfluu a insista asupra deosebitei însemnătăți a faptului acestuia, care în viața Reuniunii noastre formeză epocă.

Cauză de a ne plânge, că ne lipsese conducător artist, în jurul căruia să ne grupăm și sub care cu dragă inimă să muncim — nu mai avem. Veniți deci toți, căroră Dumneșeu glas v'a dat, șa împreună cu toții laudă și slavă se aduce Celui dintru înălțime! ér cei-ce lipsiți sunteți de acest dar divin, apropiati-v' să ascultați pe cei-ce măresc pe Dumneșeu!

Să nu se uite, că numai cu toții împreună, jertfind fie-care: unul timp, altul bani, ne putem ajunge chiar și sub noul probat conducător țința doririlor. Dumneșeu ni-a dat ce am așteptat, să ne arătăm d'era demni de preaiutalul său dar.

Comitetul Reuniunii în ședința sa din 2 (14) c. după-ce cu vie plăcere a instituit pe d-l George Dima ca dirigent al corului Reuniunii, a decis în conformitate cu espunerile d-lui Dima, ca pe viitor să aranjeze concerte, ca astfel n'ambul Reuniunii să crească cât mai mult, și separat să țină și conveniri colegiale. Sperăm, că întemplinăm aprobare generală, când în vederea ridicării prestigiului secțiiei musicale, introducem această inovație.

Rugăm d'et cu insistență pe toți, cei cari voesc să contribuie la progresul moral și material al Reuniunii noastre, să binevoască a se insinua pentru primire verbală sau în scris la comitet, ér damele și domni, cari au amabilitatea a fi membrii activi ai corului Reuniunii, la cas că n'au mai făcut nici-când parte din acesta, să binevoască în timp de trei zile a-se presenta la d-l dirigent George Dima, pentru a fi împărțiți la vocile din cor.

Avisăm totodată, că probele de cor s'au fixat pe zilele de Marți și Vineri între orele precis dela 6—8 s'era, ér exercițiile de gimnastică Miercuri și Sâmbătă dela 6—7 ore s'era.

Prima probă de cor va fi Vineri 8 (20) Octomvre dela orele 6—8 s'era.

În așteptarea justă de a vedé înrolați sub stindardul Reuniunii noastre, acum regenerate, recruți cât mai numeroși.

Subscriem

Pentru comitet:

George Chelariu, George Vătășan,
președinte. secretar.

Literatură.

D-l avocat Iliă Trăilă a scos de sub tipar un studiu ortoeografic intitulat: „Simplificarea grafic și ortografii.“ Cu cestiuni de natura acesta puțin dintre literații noștri se ocupă ați și tocmai de aceea studiul d-lui avocat Trăilă va interesa pe literații noștri. Opul se p'ote procura dela d-nul autor din Oravița (Oravi-czabánya) cu prețul de 35 cr. (pentru România 1 leu) în care e cuprins și porto.

NECROLOG. Vasiliu Antoniu, măștru-cisnar în loc, a răposat eri dimi-n'etă în etate de 59 ani. El a fost un măștru cinstit și fôrte sirguincios; de un șir lung de ani a făcut parte din comitetul „Asociațiunii pentru sprijinirea învățaceilor și școlilor români meseriași din Brașov“, a cărei prosperare o avea la inimă. În privința propagării meseriilor între Români, V. Antoniu și-a câștigat un merit frumos prin faptul, că în cursul celor vre-o 40 de ani, de când și-a deschis atelierul său în Brașov, a instruit și crescut mulțime de ucenici români, cari au să mulțumescă lui poziția lor de astăzi.

Înmormântarea acestui vrednic meseriaș român se va face mâne, Mercuri, la 2 ore p. m. Osémintele pămâtesci vor fi ridicate din sala Asociațiunii meseriașilor (Str. Orfanilor nr. 13) și se vor depune în cimiteriul din Gróver.

Dumneșeu să-l odihnescă în pace!

ULTIME SCIRI.

Viena, 17 Octomvre. — Fôia oficială publică decisiunea împăretescă, prin care se desfinteză ordonanțele de limbă și restabilește în privința limbistică starea de mai înainte.

București, 16 Octomvre. Scirile, ce sosesc din Sinaia privitor la starea sănătății micului principe Carol, sunt mai îmbucurătoare. Ele îndreptătesc credința, că micul principe va scăpa de bola gravă (febra tifoidă), care eri se agravase într'o formă primejdiosă și însoțită de complicațiunii pulmonare.

Sinaia, 16 Octomvre. În decursul zilei simptomele nervose la micul principe s'au mai potolit, slăbiciunea n'a mai progresat. Ultimul buletin medical este următorul: „Iritațiunea pulmonară tinde a dispăre. Fenomenele nervose mult ameliorate. Starea de slăbiciune mai puțin pronunțată“.

București, 16 Octomvre. În urma scirilor mai nouă sosite dela Sinaia, o bucurie generală i-a cuprins pe toți. Din ordinul Metropolitului-Primat s'au înălțat eri rugăciuni în toate bisericile din țeră pentru sănătatea micului principe.

Londra, 16 Octomvre Sôrtea orașului Mafeking impresurat de Buri a produs aici o deprimare generală. Sciri sosite din Capstadt spun, că Burii au impresurat și orașul Kimberley.

Durbau, 16 Octomvre. Burii au ocupat New-Castle.

DIWERSI.

Urcarea la munte în trăsurd automobilă. Sub conducerea unui inginer cu numele Stanley, o societate s'a urcat cu trăsura automobilă pe muntele Washington, care are o înălțime de 6300 urme peste suprafața apei. Acest drum, în lungime de 4000 mile englezesci, a fost parcurs în 2 ore și 10 minute. Cu caii s'ar fi cerut de două-ori atăta timp.

**Dela Tipografia „A. Mureșianu“
din Brașov,
se pot procura următoarele cărți:**

Scrieri istorice.

Memorii din 1848—49 de regretatul *Vasile Moldovan*, fost prefect al Legiunii III în 1848—49. Istorisirile cuprinse în această carte sunt de cel mai mare interes istoric și național, sunt scrise într-o limbă ușoară și plăcută. Prețul 50 cr. (cu posta 55 cr.)

„Colonel David baron Urs de Margina la Solferino și Lissa“, interesanta și eminenta conferință, ce a ținut-o d-nul colonel c. și r. *Francisc Rieger* anul trecut în reuniunile militare dela Brașov și Sibiu. Broșura conține și două portrete bine reușite ale baronului Urs, unul din anii de mai înainte, când încă era major, și altul din timpul mai recent; mai conține și o hartă a Lissei, cum și ilustrațiunea momentului eroului nostru. Prețul 40 cr. (plus 3 cr. porto.)

Din cartea d lui *Axentie Severu*, veteranul nostru luptător dela 1848, intitulată **„Răspuns la cartea neagră“**, cu un bogat adaos despre arderea Aindului, se mai pot căpăta exemplare cu prețul de 1 fl. + 5 cr. porto.

„Pintea Viteazul“, tradițiunii, legende și schițe istorice, de *Ioan Pop-Retegamul*. Cea mai completă scriere despre eroul Pintea. În ea se cuprind foarte interesante tradițiuni și istorisirii din toate părțile, pe unde a umblat Pintea. Prețul 20 cr. (cu posta 23 cr.)

„David Almășianu“, schițe biografice de *Ioan Popa*. Broșura această, atât de bine scrisă, prezintă și multe momente de însemnătate istorică. Prețul 30 cr. (cu posta 33 cr.)

Vivia, sau Biserica din Cartagine, narațiune istorică, tradusă din italianesce de *Dr. Iuliu Dragoș*, preot și profesor. Se vinde cu prețul redus dela 1 fl. la 70 cr. (plus 5 cr. porto.)

„Preotul din Noieni“, narațiune istorică din veacul nostru, scrisă de *Arghirobarbu*. Această interesantă narațiune privește evenimentele din 1848—49. Prețul 10 cr. (plus 2 cr. porto.)

„Povestea unei Corone de oțel“, opul mult dorit și așteptat al d-nului *G. Coșbuc*, a apărut în editura librăriei C. Sfetea din București și costă un leu și 50 bani. E scrisă și această carte la înțelesul tuturor și este atât de interesantă, încât cine o ia în mână, nu se mai poate despărți de ea. În istoria această ni-se arată oglinda viuă a faptelor mărețe, prin cari a trecut România până a ajuns la independență. Scenele, ce se descriu din războiul pentru neahtănare, sunt la culme mișcătoare și în-sufletitoare. Cartea e provădită cu numeroase portrete și ilustrațiuni. Ea stă în legătură cu **„Războiul nostru pentru neahtănare“** scris tot de d-l G. Coșbuc, așa că cine și-a procurat pe acesta, trebuie să și procure și **„Povestea unei Corone de oțel“**. Sperăm, că fruntașii noștri, înțelegând importanța acestor scrieri, vor stărui din războiul a-le răspândi cât mai mult în popor. Se pot procura ambele cărți dela **„Tipografia A. Mureșianu“** din Brașov. **„Războiul nostru pentru neahtănare“** costă 50 cr. (cu posta 55 cr.), și **„Povestea unei Corone de oțel“** 75 cr. (cu posta 80 cr.)

„Românul în sat și la oște“ Acesta este titlul unei nouă cărți, ce d-l *Ioan Pop Reteganul*, cunoscutul și meritatul nostru scriitor popular, a dat literaturii române. Este un studiu asupra caracterului Românului, și a apărut în Tipografia „Aurora“ A. Todoran din Gherla.

Din Istoria lumii, „tâlmăcită de preotul *Constantin Morariu* din cartea nemțescă a D-rului Th. K. Welter și întocmită pentru folosul poporului român din Bucovina“, a apărut în editura „Deșteptării“ din Cernăuți: **partea a doua**. Ea este scrisă tot atât de bine și de ușor, ca și partea întâi, care a avut și la noi mare trecere mai ales printre popor. Prețul 50 cr. (plus 5 cr. porto.) — Cu același preț se mai pot căpăta dela Tipografia „A. Mureșianu“ și câte-va exemplare din partea întâi, adăugând și pentru această 5 cr. porto.

Scrieri literare pentru popor.

Poveștile Peșelui, eminentele novele ale *Carmen Sylvei* (regina României), cunoscute în tota lumea literară. Costă 50 cr. (cu posta 55.)

Legende sau Basmele Românilor adunate din gura poporului de neuitatul *P. Ispirescu*. Aceasta e una din cele mai prețioase colecțiuni de povești, ce le avem în literatura noastră și n'ar trebui să lipsescă din

nici o bibliotecă română, cu atât mai puțin din bibliotecile populare, fiind în felul său o scriere de model. E o carte mare de 400 pag. Prețul 1 fl. 70 cr. (cu posta 1 fl. 80.)

Pilele lui Mesia (Ben Hur) de renumitul scriitor *Lewis Wallace*. Tomul I conține 532 pag. și costă numai 75 cr. — Tomul II are 508 pag. și costă 70 cr. Intregul op. 1.45 (cu posta fl. 1.60.) În asemănare cu mărirea, prețul e foarte moderat. Cetiitorii vor găsi în el o lectură distractivă și moralizatoare, pentru bibliotecile populare și pentru familii el constituie o lectură esecelentă și foarte potrivită de-a înlocui romanele sece și de senzația

Săpătorul de bani, comediă în trei acte, localizată de *Antoniu Popa*. Se recomandă mai ales pentru cei ce vreau să joace teatru, fiind o piesă foarte ușoară, cu sugemoral luat din mijlocul poporului. Prețul 12 cr. (prin postă 14 cr.)

Noapți de iernă novele pentru popor de *George Simu*. Conține vre-o 7 novele cu tendințe morale. Mărirea 250 pag. Prețul 60 cr. (cu posta 65 cr.)

Vieta după moarte, sau nemurirea sufletului, dedusă din misterul ființei omenești și deșertăciunea celor trecătoare, de *I. P. Edithuena a doua*, apărută în Gherla în 1897, corectată și amplificată, scrisă cu ortografia cu semne. E o carte foarte mângâitoare pentru inimile creștine și scrisă la înțelesul fie-căruia. Prețul 50 cr. (Cu posta 55 cr.)

Țiganii, schiță istorică lucrată pentru petrecere după mai mulți autori, de cunoscutul nostru scriitor *Ioan Pop Reteganul*. Prețul 55 cr. (cu posta 58 cr.)

Merinde dela școlă, sau învățături pentru popor, de *Dr. George Popa*. Este o carte mare și foarte ieftină în asemănare cu mărirea ei, dăr și mai ieftină în asemănare cu învățăturile mari și multe, ce se cuprind în ea. Prețul 60 cr. (trimis prin postă 70 cr.)

Poveștile Bănățului e o carte mare cu povești din Bănat, împărțită în 3 tomuri, de G. Cătană. Prețul 65 cr. (cu posta 70 cr.)

Musa Someșană este o carte de poezii populare din jurul Năsăudului, culese de *Iuliu Bugnariu*. Prețul 25 cr. (cu posta 28 cr.)

Buchetul, culegere de cântări bătrânesce și naționale de I. Pop Reteganul. Prețul 25 cr. (cu posta 28 cr.)

Dracul novelă de *V. R. Buticescu*. E scrisă foarte popular cu tendința de-a combate credința deșertă. Prețul 10 cr. (prin postă 12 cr.)

Chiuituri de cari strigă feciorii în joc, de I. Pop Reteganul. Prețul 40 cr. (cu posta 45 cr.)

125 chiuituri de cari strigă feciorii în joc, de I. Pop Reteganul. Prețul 12 cr., cu posta 15 cr.

Lira Bihorului este o cârtică cu balade populare, adică o carte cu povestiri istorice scrisă în versuri, de *Antoniu Popa*. Prețul 20 cr. (cu posta 23 cr.)

Părintele Nicolae, schiță din viața preoților, de *George Simu*. Prețul 30 cr. (cu posta 33 cr.)

Opșaguri, cât cioplite, cât pilite și la lume împărțite, de *I. Pop Reteganul*. Sunt vre-o 60 de poezii glumețe. Prețul 40 cr. (cu posta 45 cr.)

Risete și zimbete, de *T. V. Gheaja*. După cum și titlul arată, este o carte de cuprins glumeți; în ea se află nu mai puțin ca 254 de anecdote, păcălituri și povestiri glumețe, care te fac să-ți mai uiți de necasurile lumii și să isbucnesci în ris. Prețul 30 cr. (cu posta 35 cr.)

Cartea Săteanului, de *Emanuel Părdăanu*. Conține mai multe novele populare, scrise în stil foarte ușor, și printre ele mai multe poezii, mai ales satirice. Prețul 45 cr. (cu posta 50 cr.)

Dietetica populară, scrisă cu deosebită considerațiune la modul de vețuire a țeranului român, de *Simeon Stoica*, medic pensionat. Carte tipărită cu ajutorul Asociațiunii etată și de favorabil apretiată din partea d-șrelor noastre. Conține vre-o 25 figuri în text. Prețul 85 cr. trimis franco.

Cugete și considerațiuni din experiența vieții lui Arghirobarb. Tipărită în 1898. Cartea se estinde pe 30 pagini și conține 170 de sfaturi înțelepte, scose din pățania vieții. Prețul 10 cr. (cu posta 12 cr.)

Teoria dramei, cu un tratat introductiv despre frumos și artă, de *Dr. Iosif Blaga*, profesor în Brașov. E singura scriere românească în această materie și de mare interes pentru toți cei ce se interesează de

literatura dramatică și peste tot de teatru. Prețul 1 fl. 80 cr. (+ 10 cr. porto.)

Țera noastră. Descrierea părților Ardealului dela Mureș spre miază-și și valea Mureșului, de *Silvestru Moldovan*, — e o scriere unică în felul său, atât de călduros apretiată de intriga diaristică română. Cu deosebire din bibliotecile populare ea n'ar trebui să lipsescă. Prețul 1 fl. (cu posta 1 fl. 10 cr.)

Zarandul și Munții apusenți ai Transilvaniei, descriere de *Silvestru Moldovan*. Cu 9 ilustrațiuni și o schiță. E o carte tot atât de prețioasă și rară în felul său, ca și cea dintâi. Recomandăm și această carte pentru bibliotecile populare, cum și pentru toți Românii, cari vor să-și cunoască țera și nămul lor. Prețul 1 fl. (cu posta 1 fl. 5 cr.)

Logodnica contelui Stuart, povestire din viața Românilor bihoreni, de d-na *L. Rudow-Suciu*. Este o carte de 148 pag. 8°, tipar mărunt, dăr frumos și curat. Prețul 50 cruceri (cu porto 55 cr.)

Toaste pentru tot felul de persoane și ocațiuni, de *Tit. V. Gheaja*, spiritual la institutul de corecțiune din Gherla. Prețul 20 cr. (cu posta 22 cr.)

Povestea despre prințul Ahmed al Kamel sau Pribeaugul îndrăgostit, tradusă de *Dr. T.* Este o istorisiră interesantă și bine scrisă. Prețul 30 cr. (Cu posta 33 cr.)

Poesii de *Vasiliu Ranta Buticescu*. E o bogată colecțiune de poezii, tipărite pe hârtia fină și formând un volum de lux. Prețul era la început 1 fl. 20 cr., acum numai 60 cr. (cu posta 70 cr.)

Felicitări în poezii și prosă la anul nou, ziua născerei și ziua numelui, cătră diferite rudeni, preoți, învățători și binefăcători, precum și vorbiri la diferite ocațiuni școlastice, de *George Simu*. Prețul 20 cr. (cu posta 22 cr.)

„Juvēnilia“ este numele unei bogate colecțiuni de scrieri în prosă și poezii, scrise de *Sextil Pușcariu*. Conține vre-o 14 piese diferite în prosă și cam pe atâtea poezii. Cartea, frumos tipărită, conține 264 pag. 8° și costă 80 cr. (cu porto 85 cr.)

„Preotul ca ministru al sacramentului penitenței“, tractat teoretic, practic, prelucrat de *Arghirobarbu*, cu permisiunea superiorilor. Pseudonimul *Arghirobarbu* e cunoscut în literatura noastră ca autorul multor scrieri de valoare, mai ales bisericesti, între cari este a se număra și scrierea de față, care cuprinde un studiu aprofundat și denotă o bogată erudițiune teologică din partea autorului. Prețul unui exemplar (207 pag. format mare 8°) e 1 fl. (plus 10 cr. porto.)

„Amicul bun“, colecțiune de lecturi solidătore de caracter în direcțiune rali-gioasă-morală (Doctorul sufletesc și sfaturile lui pentru cei ce sunt aproape de timpul scăpării din închisore) tradusă de actualul preposit capitular *Ioan Papiu*, pe timpul când funcționa ca spiritual la institutul corecțional din Gherla. Prețul 10 cr. (plus 2 cr. porto.)

Din trecutul Silvaniei legende de *Victor Russu*. Conține 25 legende diferite. Prețul unui exemplar de 170 pag. era la început 1 fl., acum numai 30 cr. (cu posta 35 cr.)

„Considerațiuni istorice asupra asociațiunii poporelor și aplicațiunea lor la națiunea noastră de Ioan Clinciu profesor în București. Aceasta scriere, apărută tocmai acum de sub tipar, este de deosebit interes pentru bărbații iubitori de știință. Prețul 1 fl., (+ 5 cr. porto.)

Cursul la bursa din Viena.

Din 16 Octomvre 1899.

Renta ung. de aur 4%	115.45
Renta de corone ung. 4%	94.05
Impr. căil. fer. ung. în aur 4 1/2%	119.50
Impr. căil. fer. ung. în argint 4 1/2%	98.20
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis 119.—	
Bonuri rurale ungare 4%	93.—
Bonuri rurale croate-slavone	—
Impr. ung. cu premii	160.65
Lesuri pentru reg. Tisei și Seghedin	137.50
Renta de argint austr.	98.50
Renta de hârtie austr.	98.40
Renta de aur austr.	116.50
Lesuri din 1860.	135 —
Acțiuni de-ale Băncii austro-ungară	907.—
Acțiuni de-ale Băncii austr. de credit	364.50
Acțiuni de-ale Băncii austr. de credit	362.90
Napoleonori	957 1/2
Mărci imperiale germane	58.95
London vista	120.80
Paris vista	47.75
Rente de corone austr. 4%	78.70
Note italiene	444.0

Cursul pieței Brașov.

Din 17 Octomvre 1899.

Bancnota rom. Cump.	9.42	Vând.	9.44
Argint român. Cump.	9.36	Vând.	9.38
Napoleonori. Cump.	9.63	Vând.	9.57 1/2
Galbeni Cump.	5.65	Vând.	5.70
Ruble Rusesce Cump.	127.—	Vând.	128.—
Mărci germane Cump.	58.50	Vând.	—
Lire turcesce Cump.	10.72	Vând.	—
Solis. tonc. Albina 10%—Vând.	5%	101.50	

Proprietar: *Dr. Aurel Mureșianu*.
Redactor responsabil: *Gregoriu Maior*.

**Sosirea și plecarea trenurilor de stat reg. ung. în Brașov.
Valabil din 1 Octomvre st. n. 1899.**

Sosirea trenurilor în Brașov:

Dela Budapesta la Brașov:

- Trenul de persoane la 8 ore dim.
- Tr. accel. peste Clușiu la 2 o. 6 m. p. m.
- Trenul mixt la 10 ore 25 min. sera

Dela București la Brașov:

- Trenul mixt, care circula numai Vinerea dela Predeal, la 0 ore — min. dim.
- Trenul accel. la 2 ore 18 min. p. m.
- Trenul mixt, la 5 ore 20 min. p. m.
- Trenul de pers., la 9 ore 27 min. sera.
- Trenul accel. la — ore — min. sera.

Dela Kezdi-Oșorheiu la Brașov:

- Trenul de persoane la 8 ore 25 m. d., (are legătură în St.-Georgi cu Ciuc-Szerda și Ciuc-Gyimes).
- Trenul de persoane la 1 ora 51 m. p. m.
- Trenul mixt, la 6 ore 48 m. sera, (are legătură cu Ciuc-Szereda).

Dela Zărnești la Brașov (G. Bartolomeiu).

- Trenul mixt la 6 ore 22 min. dim.
- Trenul mixt la 1 ora 13 min. p. m.
- Trenul mixt la 0 ore — min. sera.

Dela Ciuc-Gyimes la Brașov:

- Trenul de pers. la 8 ore 25 min. dim.
- Trenul de pers. la 1 ora 51 min. p. m.
- Trenul mixt la 6 ore 48 min. sera.

Plecarea trenurilor din Brașov

Dela Brașov la Budapesta:

- Trenul mixt la 5 ore 8 min. dimineța
- Tr. accel. (peste Clușiu) la 2 o. 45 m. p. m.
- Trenul de pers. la 7 ore 48 min. sera.

Dela Brașov la București:

- Trenul de persoane la 3 ore 55 min. d.
- Trenul mixt la 11 ore a. m.
- Trenul accelerat (ce vine pe la Oradia Clușiu) la 2 ore 19 min. p. m.

Dela Brașov la Kezdi-Oșorheiu:

- Trenul de persoane la 5 ore 19 min. dim. (are legătură cu Tușnad) Ciuc-Szereda. 3 o. 15 m.
- Trenul mixt la 8 ore 50 min. a. m.
- Trenul de pers. la 3 ore 15 m. p. m. are legătură cu linia Tușnad-Ciuc-Szereda.

Dela Brașov la Zărnești (G. Bartolomeiu).

- Trenul mixt la 9 ore și 2 min. a. m.
- Trenul mixt la 3 ore 18 min p. m.
- Trenul mixt la 0 ore — m. sera.

Dela Brașov la Ciuc-Gyimes:

- Trenul de pers. la 5 ore 19 min. dim.
- Trenul mixt la 8 ore 50 min. a. m.
- Trenul de pers. la 3 ore 15 min. p. m.

A V I S.
Prenumerațiunile la **Gazeta Transilvaniei** se pot face și reînvi ori și când dela 1-ma și 15 a fie-carei luni.
Domnii abonați să binevoiască a arăta în deosebi, când voiesc oa espețarea să li-se facă după stilul nou.
Domnii, ce se abonează din nou să binevoiască a scrie adresa lămurit și să arate și posta ultimă. **Administraț. „Gaz. Trans.“**